

Minnesanteckningar från möte med arbetsgrupp sammanhängande landskapsområden

Möte i Gräna 17-18 januari 2012

Närvarande

Catharina Hellström Engström – ordförande
Viktoria Hallberg – Sveriges Hembygdsförbund
Pauline Palmcrantz – Föreningen Sveriges Fäbodbrukare
Lennart Myrman – Leaderrepresentant
Gunilla Zeidlitz – Riksantikvarieämbetet
Bengt Almqvist – Skärgårdarnas Riksförbund
Robert Axelsson – SLU
Jan Landström – LRF
Karin Hjerpe – Landsbygdsnätverkets kanslirepresentant

Allmän information

I det senaste nyhetsbrevet finns information om arbetsgruppen sammanhängande landskapsområden.

Den numera avslutade gruppen Miljöersättningar ser arbetsgruppen sammanhängande landskapsområden som en naturlig fortsättning och vi ska skicka minnesanteckningar från våra möten till deras mejllista.

Styrgruppen godkände arbetsplanen med några revideringar (som finns inskrivna i den senaste versionen av dokumentet vilket ligger på webbplatsen).

Inspirerande exempel

Simon Jonegård och Håkan Strotz presenterade arbetet med biosfärsområdet Östra Vätterbranterna och Märten Aronsson sina erfarenheter av samverkan i Bråbygden.

Framgångsfaktorer för samverkan

- Rådgivare eller handläggare på myndighet som har möjlighet till samråd över avdelnings- eller myndighetsgräns och därmed har helhetsperspektiv.
- Samråd där alla berörda kommer till tals är viktigt. Förankringsprocessen bygger inte bara på hur och var utan också varför. Samverkansformen måste ge gemensamhetsnytta på landskapsområdesnivå.
- Länsstyrelserna landskapsstrategier, i den mån de finns och har tagits fram i bred samverkan, bör nyttjas. Det är pedagogiskt viktigt att föra ned de politiska målen till lokal nivå.
- Fokusera utan att exkludera, en lättkommunicerad identitet behövs.
- Marknadskrafternas roll i landskapet behöver användas långsiktigt och konstruktivt
- Effekterna av olika åtgärder på olika miljö- och samhällsmål, så väl de positiva som negativa, ska lyftas. Det är också viktigt att se åtgärderna i ett längre tidsperspektiv.
- Det krävs tid och uthållighet.

Vad ska ingå i informationsmaterialet?

Hur uppkommer initiativ till samverkan?

- Mer samarbete behövs internt på länsstyrelsen och mellan myndigheter. Landskapsplanering, utifrån landskapskaraktär och socioekonomisk analys, behövs ned till nivån enskild markägare. I detta sammanhang utgör landskapsstrategier, i de fall sådana gjorts, en viktig grund. Politiska mål måste kopplas till praktisk och vetenskaplig kunskap. Det gäller att gå från objekt till en funktionalitet i landskapet.
- Det är ofta oreda som är grunden och tvingar fram samverkan. Länsstyrelsen, eller annan organisation, bör försöka ta tillvara de möjligheter som finns att skapa något konstruktivt ur en konflikt.
- Samverkan kan också ha sin utgångspunkt i att en eldsjäl kontaktar länsstyrelsen eller annan organisation med en idé. Handläggarens, eller organisationsrepresentantens, roll blir då att stötta.
- För att kunna ta initiativ till samverkan på det sätt som vi önskar behöver länsstyrelsen få extra pengar. Länsstyrelsen i Skåne har ansökt om projektmedel från landsbygdsprogrammet för att lösa detta. Detta, och andra exempel på hur man kan lösa finansieringen, bör presenteras i informationsmaterialet.
- Förutom att jobba mot länsstyrelserna bör vi stimulera de organisationer som redan är arbetar med natur, kultur och samverkan (LAG-grupper, leaderkanslier, studieförbunden, ideella organisationer, kommuner, HS och LRF m.fl.) att sprida kunskap om samverkan, miljöersättningar samt ansöknings- och redovisningsförfarandet. Fortbildningar behövs också i processledning för representanter från dessa organisationer.
- Även om myndigheter och organisationer har en viktig roll måste framgångsrik samverkan börja med att intressenterna identifierar de uppgifter de anser att det är meningsfullt att samverka kring. Samverkan är då inte objekt utan svaret på hur man ska nå dit man vill. Det finns således ett behov av ökad rådgivning till markägare och även till andra aktörer som ideella föreningar

Ett initialt brett samråd nödvändigt

- Det finns olika sorters rättigheter: äganderätt, bruksrätt av den gemensamma nyttan och allemansrätt. Initiativtagaren bör engagera alla intressenter från början. Man måste se till alla landskapets värden (naturen, människan, ekonomin).
- I inbjudan till samråd måste det tydligt framgå vad olika intressenter har att vinna på samarbetet. Inbjudan ska föregås av informationsspridning om målet och vad man vill uppnå.
- Samrådet ska bygga på dialog, inte monolog. Utgångspunkten bör vara att alla perspektiv och företrädare ingår på lika villkor och värderas lika i processen. Det kan vara svårt att få med representanter från olika ideella föreningar eftersom de är tidspressade.

Hur fortsätter man?

- Det är viktigt att fokusera på varför samverkan behövs. Resultatet bör bli ett varumärke som bygden har nytta av. Belöning i någon form (inte nödvändigtvis ekonomisk) för dem som deltar i samarbetet är viktigt.
- Drivkrafter varierar hos markägare vilket kan nyttjas i miljöarbetet.

- Alla som deltar i samarbetet ska få som hemläxa att återkoppla till sina egna nätverk. Gärna andra hemuppgifter också så att alla är delaktiga även mellan mötena.
- De flesta lyckade exempel på samverkan har börjat som tidsbegränsade projekt och sedan övergått till något mer permanent. Processen tar tid. Återkoppling på hur olika synpunkter hanteras och var i processen arbetet är behövs efter hand.
- Administration och övrig stödhantering är svårt. Därför behövs resurser som kan hjälpa de lokala initiativen med detta.

Allmänt

- En karta bör finnas med över olika aktörers struktur. Vidare bör vi presentera vilka kanaler brukare, tjänstemän och politiker kan använda sig av för att söka kunskap. En beskrivning kan också behövas av hur natur-, kulturvårdare, näringslivsutvecklare och planerare arbetar samt hur de kan underlätta för markägare och bygd att få ett utbyte med myndigheter och kommun.
- Vi kan hänvisa till listan som vi tagit fram över alla stöd som finns inom landsbygdsprogrammet.
- Goda exempel bör lyftas och fallgropar och utvecklingsmöjligheter presenteras i särskild kolumn.
- Materialet bör innehålla citat – ansikten – exempel och andra former av vittnesbörd. Den personliga ansatsen är viktig för att nå ut.
- Vi bör också ha med förslag på olika modeller som man kan arbeta utifrån i verktygslåda. Inspiration kan bland annat tas från andra länders arbete med TAL (traditional agricultural landscapes).

Fortsättning

Vi arbetar vidare med de målgrupper som vi presenterat i arbetsplaner.

Vidare diskussioner behövs om vilken typ av material vi ska ta fram. Gruppen ska i mars skicka ut en förfrågan till leader m.fl. om vad de behöver.

Arbestgruppen behöver mer information om HNV (high nature values) och TAL (traditional agricultural landscape) och vilka möjligheter som finns inom dessa stödformer.

Nästa möte kommer att hållas i Stockholm den 6 mars.